

چهارمین
تاریخ ایران

ایران در عصر افشاریه

احمد فروغ بختن
تصویرگر: فرهاد جمننیدی

سرشناسه	فروغ بخش، احمد
عنوان و نام پدیدآور	ایران در عصر افشاریه / احمد فروغ بخش؛ تصویرگر فرهاد جمشیدی.
مشخصات نشر	تهران، قدیانی، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	۶۴ ص.
فروست	چراهای تاریخ ایران؛ ۷.
شابک	978-600-251-183-6
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
موضوع	ایران -- تاریخ -- افشاریان، ۱۱۴۸ - ۱۲۱۸ ق.
موضوع	ایران -- سیاست و حکومت -- قرن ۱۲ ق.
موضوع	ایران -- اوضاع اجتماعی -- قرن ۱۲ ق.
شناخته افزوده:	جمشیدی، فرهاد، ۱۳۴۹ - تصویرگر
کدی کنگره	۱۳۹۱ الف ۹۳۶ / ف ۳۶ DSR۱۲۶۵
ه‌بندی دیویی	۹۵۵/۰۷۲۲
شمه کتابشناسی ملی	۳۰۰۶۰۰۰

ایران در عصر افشاریه

چراهای تاریخ ایران - ۷

احمد فروغ بخش

سرپرست مجموعه: مسعود جوادیان

ویراستار: جعفر ربانی تصویرگر: فرهاد جمشیدی

طراح اونیفورم و اجرای جلد: ریتون گرافیک (بهزاد غریب‌پور)

آماده‌سازی: دفتر طراحان شاهرخ گرافیک

زیر نظر شورای بررسی

چاپ اول: ۱۳۹۳ تعداد: ۱۱۰۰ نسخه

شابک: ۶ - ۱۸۲ - ۲۵۱ - ۶۰۰ - ۹۷۸ - ۶ - ۱۸۳ - ۲۵۱ - ۶۰۰ - ۹۷۸

شابک دوره: ۸ - ۹۶۲ - ۵۳۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸ - ۸ - ۹۶۲ - ۵۳۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸

کد: ۹۳/۲۱۷۸

چاپ: چاپخانه قدیانی، تهران

کلیه حقوق محفوظ است.

۱۴۰۰ تومان

۶.....تأسیس سلسله افشاریه

- ۶ ◇ چگونه می‌توان دیواری دفاعی از انسان ساخت؟
- ۷ ◇ چگونه نادرقلی افشار به قدرت رسید؟
- ۹ ◇ عیاران و پهلوانان چگونه به مردم کمک می‌کردند؟
- ۹ ◇ چرا کلات برای نادر مهم بود؟
- ۱۰ ◇ چگونه نادر فرمانده سپاه ایران شد؟
- ۱۳ ◇ کمک محمود سیستانی که بود؟
- ۱۴ ◇ حکومت نادر به چگونه پایان یافت؟
- ۱۵ ◇ آیا شیراز می‌تواند نادر را از حرکت باز دارد؟
- ۱۶ ◇ نادر چگونه عثمانی‌ها را از ایران بیرون کرد؟
- ۱۹ ◇ در غیاب نادر در هرات چه گذشت؟
- ۲۰ ◇ ماجرای خراب‌کاری تهماسب دوم چه بود؟
- ۲۰ ◇ در شورای مغان چه گذشت؟
- ۲۲ ◇ چرا نادرشاه به نظام مالیاتی توجه زیادی داشت؟
- ۲۳ ◇ چرا نادرشاه کلاه چهارشاخ بر سر می‌گذاشت؟
- ۲۵ ◇ چرا مشهد به پایتختی افشاریه انتخاب شد؟

۲۶.....تلاش‌ها و ناکامی‌های نادرشاه

- ۲۶ ◇ اردوگاه جنگی نادر چه شکلی بود؟
- ۲۷ ◇ قندهار چگونه به قلمرو ایران بازگشت؟
- ۲۹ ◇ چرا نادرشاه به هندوستان لشکرکشی کرد؟
- ۳۰ ◇ قلعه بحرین چگونه فتح شد؟
- ۳۱ ◇ در دهلی چه گذشت؟
- ۳۳ ◇ اوضاع علمی کشور در دوره افشاریه چگونه بود؟
- ۳۳ ◇ لشکرکشی نادرشاه به ترکستان و خوارزم چه نتیجه‌ای داشت؟
- ۳۶ ◇ در دوره افشاریه روش نویسندگی چگونه بود؟
- ۳۷ ◇ چگونه نادرشاه یک جهان‌گشا شد؟

- ۳۹ ◇ لزگی‌ها چگونه نادر را درمانده کردند؟
- ۴۰ ◇ چرا نادر دستور داد پسرش را نابینا کنند؟
- ۴۰ ◇ چگونه نادر به سرداری خون‌ریز تبدیل شد؟
- ۴۱ ◇ بیماری نادر چه نتیجه‌ای برای مردم ایران داشت؟
- ۴۳ ◇ چرا برج‌هایی از سر انسان‌ها ساخته شد؟
- ۴۴ ◇ چرا نادر تلاش می‌کرد به اختلاف‌های شیعه و سنی پایان دهد؟
- ۴۵ ◇ درویش‌های هندی چگونه به ایران راه یافتند؟

۴۷..... نیروی نظامی افشاریه

- ۴۷ ◇ ارتش در دوره افشاریه چگونه بود؟
- ۴۸ ◇ ارتش افشاریه از چه سلاح‌هایی استفاده می‌کرد؟
- ۴۹ ◇ چگونه یک شتر می‌تواند به یک توپ جنگی تبدیل شود؟
- ۵۰ ◇ چرا نادرشاه موفق به ایجاد نیروی دریایی نشد؟
- ۵۱ ◇ چرا به حکومت افشاری حکومت ارتش سالار گفته‌اند؟

۵۲..... این حکومت افشاریه

- ۵۲ ◇ چرا افغانان نادر تصمیم گرفتند او را بکشند؟
- ۵۲ ◇ نادرشاه چگونه به قتل رسید؟
- ۵۳ ◇ اوضاع کشور پس از قتل نادر چگونه شد؟
- ۵۴ ◇ عادلشاه چگونه فرمانروایی بود؟
- ۵۵ ◇ حکومت شاهرخ میرزا در مشهد چگونه پایان گرفت؟

۵۶..... اوضاع اجتماعی ایران در عصر افشاریه

- ۵۶ ◇ زندگی روزانه مردم در آن دوران چگونه بود؟
- ۵۸ ◇ مراسم نام‌گذاری نوزادان چگونه بود؟
- ۵۸ ◇ اگر دانش‌آموزی غلط می‌نوشت چگونه مجازات می‌شد؟
- ۶۰ ◇ مردم در شهرها و روستاها به چه کارهایی مشغول بودند؟
- ۶۱ ◇ اوضاع تجارت خارجی چگونه بود؟
- ۶۱ ◇ مردم چگونه ورزش می‌کردند؟
- ۶۱ ◇ زورخانه چگونه جایی بود؟
- ۶۲ ◇ پوشش و ظاهر ایرانیان در آن دوران چگونه بود؟
- ۶۳ ◇ لباس نظامیان چگونه بود؟
- ۶۳ ◇ گاه شمار
- ۶۴ ◇ منابع

پیشگفتار

ایران بعد از رو به زوال رفتن دولت مقتدر صفویه تا تأسیس حکومت قاجارها، دوره‌ای پر فراز و نشیب را پشت سر گذاشت. در این دوره که حدود هفتاد و پنج سال طول کشید، کمتر آرامش و بیشتر جنگ و جدال بر ایران حاکم بود. در این مدت دو سلسله کم‌دوام در ایران روی کار آمدند. یکی افشاریه با پادشاهی نادر و دیگری زندیه با حکومت کریم خان زند. سراسر این دوره، به جز پانزده سال آخر حکومت کریم خان در شیراز، اوضاع کشور به شدت آشفته بود.

ایرانیان که در دوره صفویه زندگی آرامی داشتند با هجوم افغان‌ها به پایتخت و برپایی حکومت هفت ساله آنها دچار مصیبت‌های فراوانی گردیدند. البته ظهور نادر که افغان‌ها را سرکوب کرد و قتل‌عام این‌ها را گسترش داد امیدهایی را در دل مردم ایجاد کرد؛ اما این امیدها دیری نپایید، زیرا اگر تون شدن شخصیت نادر که خود موجب کشته شدن او گردید و سپس کشمکش‌های زندگان او بر سر سلطنت، مردم ایران را بار دیگر به ورطه فلاکت و پریشانی انداخت.

این درهم ریختگی، ایران را از گردونه رشد و پیشرفت بازداشت و این در حالی بود که دوران افشاریه آغاز ترقی اروپاییان بود. بدین ترتیب فرصت در زمانی که جنگ و کشتار و ناامنی، ایران را فراگرفته بود؛ اروپا به سرعت رویه پیشرفت نهاد. وقتی که جنگ و آشفتگی داخلی پایان یافت، ایران از بسیاری از دستاوردهای تمدنی جهان عقب مانده بود. با این حال جامعه ایرانی خصلت‌های خوب خود را در دست نداد. فرهنگ و تمدن ایرانی برای مدتی زیر خاکسترهای آتش خانمان سوز جنگ و کشمکش قدرت طلبان پنهان ماند، تا در فرصتی دیگر احیا گردد.

احمد فروغ بخش

تأسیس سلسله افشاریه

چگونه می توان دیواری دفاعی از انسان

ساخت؟

در همه جا برای حفاظت از ساختمان ها و اماکن به دور آنها دیوار می کشند و یا برای اینکه کسی بدون اجازه وارد محوطه های نظامی و امنیتی نشود، دور تا دور آن را با سیم خاردار محصور می کنند. در گذشته سومت ها برای ممانعت از حمله اقوام

بیابان گرد و غارتگر، اقدام به ساخت دیوار می کردند. مثلاً چینی ها در کوه های شمال این کشور دیوار عظیمی بین خود و مغولان احداث کردند تا از حملات آنها به داخل چین پیشگیری کنند؛ و یا ایرانیان، در دوران باستان برای جلوگیری از عبور اقوام مهاجم شمالی، دربند خزر^۱ را در مجاورت دریای خزر ایجاد کردند. اما این اقدامات

دیوارهای سیم در کنار شهری به همین نام. این شهر واقع در داغستان، در غرب دریای خزر، در ۲۶۱ سومت شمال شهر باکو است. محل ساخت شهر در گذشته یکی از معبرهای قدیم ورودی و خروجی کوه های قفقاز بود. چون در دهانه دره های کوه های قفقاز، دیوارها و قلعه هایی قرار داشت، به آن دربند گفته اند. این دیوارها به منظور محافظت از اقوام خزر و هون ها از آنجا به سرزمین قفقاز بود. قفقاز در گذشته بخشی از ایران می شد.

کوچ عشایر

